

17.5.2023

Kulttuurikasvatus- suunnitelma

Rautalammin kunta

1 Alkusanat	1
2 Kulttuurikasvatussuunnitelma	1
2.1 Matti Lohen ja Kerkonjoen koulun kaikki luokat	2
2.2 Matti Lohen koulu	3
2.3 Kerkonjoen koulu	8
2.4 Eri luokille soveltuvaa Matti Lohen ja Kerkonjoen kouluilla	9
3 Erityisesti opettajille	12
4 Taitelijayhteistyö	12
5 Yhteistyö Sisä-Savon kansalaisopiston kanssa	14
6 Yhteistyö Sisä-Savon sävelet ry:n kanssa	15
7 Yhteistyö Kuopion konservatorion kanssa	15
8 Lainattavaa ja verkkomateriaalia	15
8.1 Arkkitehtuuri- ja ympäristökulttuurikoulu LASTUn materiaalit	15
8.2 Pohjois-Savon kulttuuripolku	16
8.3 Kuopion museon lainattavat materiaalit	16
8.4 Kuopion taidemuseon lainattavat materiaalit	17
8.5 Rautalammin museon nettisivut	17
8.6 Netin materiaalipankit	17
9 Rautalammin seurakunnat	18
10 Lähialueen museot	18

Rautalammin kulttuuri- ja kotiseutukasvatussuunnitelma

1 Alkusanat

Päivitetty keväällä 2023 yhteistyössä paikallisten kulttuuritoimijoiden sekä koulun edustajien kanssa osana sosionomiopintoja. Ulkoasu ja runko ovat säilyneet alkuperäisen kulttuuri- ja kotiseutukasvatussuunnitelman mukaan. Toivon, että suunnitelmaa käytetään työkaluna ja ideapankkina siihen, mitä lukija omassa työssään tai arjessaan haluaa tarjota itselleen tai oppilailleen. Yhteystiedot, linkit, jne ovat alati muuttuvia, varsinkin yhdistysten toimihenkilöiden vaihtuessa. Suunnitelmaa tehtäessä ne on tarkastettu, toimimattomat poistettu sekä uusia lisätty.

Antoisia hetkiä kulttuuri- ja kotiseutukasvatuksen suunnittelun parissa.

Teidän:
Anttu Röntynen

2 Kulttuurikasvatussuunnitelma

Kulttuurikasvatussuunnitelma antaa raamin systemaattiselle koulun ja kulttuuritoimijoiden yhteistyölle sekä lapsen kulttuuri-identiteetin huomioimiselle. Kulttuurikasvatussuunnitelma täsmentyy keväisin seuraavaksi lukuvuodeksi koulun ja kulttuuritoimen yhteistyönä tekemässä vuosisuunnitelmassa.

Lähtökohtana on paikkakunnan ja alueen oma kulttuuriperintö ja -tarjonta. Tavoitteena on antaa tilaa lasten ja nuorten omaehtoiselle toiminnalle. Kulttuurikasvatussuunnitelman tavoitteena on, että jokainen oppilas saa kokemuksia ja elämyksiä eri taiteenlajeista kouluaikaanaan.

Kulttuurikasvatussuunnitelman taustana on opetussuunnitelman perusteiden 3.1. luku:

- Perusopetuksen kulttuuritehtävänä on edistää monipuolista kulttuurista osaamista ja kulttuuriperinnön arvostamista sekä tukea oppilaita oman kulttuuri-identiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentamisessa. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurien moninaisuudesta ja auttaa hahmottamaan kulttuureita menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden jatkumona, jossa jokainen voi olla itse toimijana.
- Monialaiset oppimiskokonaisuudet edistävät perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittymistä
- Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle.

Yhteistyötahot

Kulttuuri- ja kotiseutukasvatuksen toteuttamiseksi tehdään yhteistyötä Rautalammin kulttuuritoimen, kirjaston, paikallisten ja alueellisten taiteilijoiden, Rautalammin museon sekä kulttuuri- ja kotiseutuyhdistysten kanssa (mm. Rautalammin Historiallisen yhdistyksen, Rautalammin Kulttuuriseuran,

Sisä-Savon Perinneyhdistyksen, Juha Rossin säätiön, Rautalammin museon ystävät ry:n kanssa). Lisäksi yhteistyökumppaneina on muita paikallisia ja alueellisia toimijoita, kuten esimerkiksi Rautalammin Karjala-seura ry, Rautalammin Martat ry. ja Sisä-Savon Kansalaisopisto.

Toimintatapa

Kulttuurikasvatussuunnitelmaan on kirjattu erilaisia toimintamahdollisuuksia eri luokka-asteille sekä kaikille toteuttaviksi. Kulttuurikasvatussuunnitelmasta valitaan vuosittain toimenpiteet vuosisuunnitelmissa hyväksyttäväksi ja toteutettaviksi. Oppilaille tulee tarjota yksi monialainen oppimiskokonaisuus vuodessa.

2.1 Matti Lohen ja Kerkonjoen koulun kaikki luokat

Taiteenala	Sisältö	Päävastuu+yhteistyökumppanit
Musiikki	<p>Vähintään yksi ammattimuusikoiden esittämä konsertti (esim. Konserttikeskuksen kiertue vuosittain) siten, että useimmat musiikkigenret tulevat tutuiksi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • oppilaiden osallistuminen konserttien oheistehtäviin ja tuotantoon (järjestelyt, mainonta ym.), vastuu kouluilla 	<p>Rautalammin kulttuuritoimi + http://www.konserttikeskus.fi/kjk</p>
Sanataide	<p>KIRJALLISUUSDIPLOMI</p> <p>Luku- ja kirjallisuusediplomin tarkoituksena on innostaa koululaisia lukemaan ja tutustuttaa heidät omalle ikätasolleen sopivaan kirjallisuuteen. Lukudiplomilistasta löytyy kahden luokka-asteen kirjat. Diplomin voi silti suorittaa joka luokalla. Suorittamalla diplomin oppilaat oppivat analysoimaan ja antamaan palautetta lukemastaan ja lukukokemuksistaan. Opettajat ohjaavat oppilasta valitsemaan lukutaitoaan vastaavaa luettavaa. Jokainen on lukijana yksilö. Lukudiplomilistat ovat suuntaa antavia, luettavaa voi vapaasti valita myös listan ulkopuolelta. Luettuaan kirjan oppilas tekee kirjaan liittyvän tehtävän. Tehtävä palautetaan opettajalle. Opettajan ei tarvitse miettiä itse - tehtävävaihtoehtoja ja seurantalistapohjia löydät Rutakko-verkkokirjastostamme. Samalta sivulta löydät myös tulostettavat kirjalistat. https://rutakko.verkkokirjasto.fi/-/diplomit</p> <p>KIRJAILIJAVIERAILUT JA KIRJAVINKKAUKSET</p> <p>Oikean kirjailijan näkeminen ja kuuleminen on hyvä tapa innostaa lukemaan. Kirjasto hoitaa kirjailijavierailun käytännön järjestelyt esimerkiksi Lukukeskuksen kautta. Koulun kanssa sovitaan ajankohta ja luokka-asteet, jotka osallistuvat</p>	<p>opettajat + kirjasto</p>

	<p>kirjailijavierailuun.</p> <p>Muut kirjastokäynnit Luokat ovat tervetulleita kirjastoon muutenkin kuin vain kirjastonkäytön ja tiedonhaun opetustunneille (esim. itsenäinen työskentely, tiedonhaut eri aineisiin jne.). Kirjasto kannustaa opettajia käyttämään hyväkseen kirjaston tarjoamia aineistoja ja palveluja muillakin kuin vain äidinkielen tunneilla. Kirjastovierailua sovittaessa on hyvä sopia mm. ryhmän koosta sekä siitä mitä kirjastovierailulta toivotaan.</p>	
<i>Kotiseutu- ja kulttuuriympäristökasvatus</i>	Valtakunnalliseen talkoopäivään liittyen toukokuun puolivälissä (esim. edeltävänä perjantaina) koko koulun roskienkeruutalkoot. Mahdollisesti myös taiteen tekeminen lähiympäristöön tai muu taiteen tekeminen.	Koulu http://nurkantakana.fi https://lastu.fi/wp-content/uploads/2018/02/ympolku.pdf
<i>Kuvataide</i>	Osuuspankin kansainvälinen lasten ja nuorten kuvataidekilpailu. Sarjat 6-8 –vuotiaille, 9-10 –vuotiaille ja 11-13 –vuotiaille, vuosittain vaihtuva aihe. Rautalammin Osuuspankki palkitsee kolme parasta sarjastaan ja he saavat kutsun konttorille palkintojen jakoon. Jokaisesta sarjasta paras piirustus lähetetään valtakunnalliseen kilpailuun Helsinkiin. Sarjojen ykköstyöt lähtevät kansainväliseen kilpailuun.	Rautalammin Osuuspankki
<i>Mediakasvatus</i>	Sanomalehti opetuksessa. Yhteistyö Savon Sanomien ja Paikallislehti Sisä-Savon kanssa, mm. Paikallislehti Sisä-Savon ”Meidän koulu”-sivujen toteuttamiseen lehden tekemän vuorosysteemin mukaan.	Paikallislehti Sisä-Savo ja opettajat http://www.sisa-savolehti.fi/ , paatoimittaja@sisa-savolehti.fi

2.2 Matti Lohen koulu

	Sisältö	Päivastuu + yhteistyökumppanit
<i>Esiopetus</i>		
<i>Kuvataide, kädentaidot</i>	Esikoululaisten kevätnäyttely avajaisineen joka vuosi toukokuussa kirjastossa.	Esikoulu+ kulttuuritoimi
<i>Teatteri</i>	Esimerkiksi nukke- tai tanssiteatteriesitys	Varhaiskasvatus+kulttuuritoimi

<i>Kulttuuriperintö</i>	Käynti museon vaihtuvissa näyttelyissä/lasten näyttelyissä	Esikoulu www.rautalamminmuseo.fi
<i>Sanataide</i>	Käynti kirjastossa. Katsotaan video Minttu kirjastossa ja keskustellaan kirjastoasioista tarinan pohjalta.	Rautalammin kirjasto
1.lk		
<i>Kulttuuriperintö</i>	Museo: Museosuunnistus, vaihtuva tehtävärata museossa ja ulkomuseoalueella	Rautalammin museo www.rautalamminmuseo.fi
<i>Sanataide</i>	Käynti kirjastossa Lapsi saa positiivisia elämyksiä kirjastosta, kirjojen parista ja lukemisesta – kirjastomyönteisen asenteen herättäminen ja lukemaan innostaminen sekä lukuharrastuksen kehittäminen Lapsi oppii toimimaan kirjastossa ja käyttämään kirjastokorttia ja tutustuu kirjastoon tilana.	Rautalammin kirjasto
2.lk		
<i>Kotiseutukasvatus</i>	Pieni kyläkävely koululta lähtien, mm. paikannimien ja rakennusten historiaa, esim. kodin ja Matti Lohen koulun yhteisessä päivässä syyskuun lopulla. Esim. Matti Lohen koulu, Syväjärvi, Satakielistentie, Noukkalampi, Seppä Hännisen paja. Megafoni mukaan.	Opettaja
3.lk		
<i>Kuvataide</i>	Kuvaamataitotunnilla työskentelyä paikallisista aiheista.	opettaja
<i>Kuvataide</i>	Taidetyöpaja taiteilijan opastamana	Katso lähiseudun taiteilijat listasta. + koulu + kulttuuritoimi
<i>Sanataide</i>	Käynti kirjastossa Kirjasto on täynnä tarinoita. Elämykselliset pakopelit tarjoavat	Rautalammin kirjasto

	uudenlaisen tavan tehdä kirjallisuutta tutuksi tai konkretisoida tiedonhankinnan ja monilukutaidon merkitys.	
4.lk		
<i>Kotiseutukasvatus</i>	Kotiseutuaiheinen valokuvasuunnistus liikuntatunnilla	opettaja
<i>Musiikki</i>	Kirkon urkujen esittely	opettaja + Rautalammin seurakunnan kanttori www.rautalamminseurakunta.fi
5.lk		
<i>Kulttuuriperintö</i>	Historiaa oppimaan! Työpajatehtävä museon perusnäyttelyssä (2024 lähtien)	Rautalammin museo www.rautalamminmuseo.fi
<i>Kulttuuriperintö</i>	Metsäsuomalaisuus Minkälaiset olosuhteet lähtijöiden aikaan oli? minkälaiset tiet olivat? minkälaista oli asua korvessa? miten elantoa hankittiin? käsittely lähtee lapsen omaan mielikuvitukseen vetoamisesta. Vaajasalmen koulun tekemän Kaukaiset Kaskimaat – materiaalin pohjalta, kirjastoon tulossa lisäksi Finnskog-tietopaketti.	Opettaja
6.lk		
<i>Kulttuuriperintö</i>	Sota-aika lasten silmin	Opettaja voi kysyä Raimo Jalkasta pitämään kokoamaansa oppituntia aiheesta raimo.jalkanen@gmail.com , puh. 040 5585208
<i>Kulttuuriperintö</i>	Metallinetsintä-kurssi. Toistuu aina toukokuussa.	Museon ystävät & rautalammin historiallinen seura.
7.lk		
<i>Kuvataide</i> <i>Kulttuuriperintö</i>	Tutustuminen kartanon (esim. Korholan kartano) elämään. Korholassa myös taiteilijan opastus ateljeessaan (syksyllä/kevällä)	Opettaja + Rautalammin Kulttuuriseura ry. http://rautalamminkulttuuriseura.fi/ ja Korholan Kartano http://www.korholankartano.fi/

	<p>toteutus pyöräretkenä).</p> <p>Vaihtoehtoisesti tutustuminen kulttuurihistorialliseen tilaan (esim. Maukola, Mattila, Törmälä) tai muu esim. työväentalo, Puroniemi</p> <p>www.puroniemi.net</p>	
<i>Sanataide</i>	<p>Kirjastonkäyttöä ja tiedonhaku opastava tehtäväsuunnistus kirjastossa toteutetaan QR-koodien ja tablet-laitteiden avulla. Oppilaat vastaavat tehtäväpaperin kysymyksiin QR-koodien avulla, joita löytyy jokaiselle kirjaston osastolle viedyistä julisteista. QR-koodien takaa löytyy materiaalia tehtävää varten tai sivusto, jolta tiedon voi hakea (kuten verkkokirjasto). Oppilaat kiertävät samalla kaikki osastot ja oppivat, mitä miltäkin osastolta löytyy.</p>	Rautalammin kirjasto
<i>Kotiseutukasvatus/kulttuuriperintö/sanataidekasvatus</i>	<p>Kulttuurikävely, jossa tutustutaan kansarunoilijoihin, heidän mukaansa nimettyihin paikkoihin (teihin), hautausmaahan ja kirjaston kansarunoilijapatsaaseen</p>	kirjasto+koulu+seurakunta
8.Ik		

<p><i>Kulttuuriperintö</i></p>	<p>Sotahistoria Rautalammin museossa paikallisesta näkökulmasta.</p> <p>Kouluvierailijaksi voit pyytää Rautalammin Karjala-seuran ry:n edustajaa sota-ajasta, kotiseudulta lähtemisestä ja Rautalammin asettumisesta.</p>	<p>Rautalammin museo</p> <p>Rautalammin Karjala-seura: Eulalia Kaivola 050-4650514 kaiveu@gmail.com</p>
<p><i>Kulttuuriperintö</i></p>	<p>Hautausmaan ja Evankelis-luterilaisen kirkon sekä Ortodoksisen kirkon esittely uskontotuntien yhteydessä</p>	<p>Ortodoksinen kirkko: Pirjo Laitinen: 040-7324296</p> <p>Evankelis-Luterilainen kirkko: Emilia Jalkanen: 040 5585208</p>
<p>9.lk</p>		
<p><i>Sanataide/ mediakasvatus</i></p>	<p>Kotiseutuaiheinen äidinkielen aine tai muu media: elokuva, traileri, mainosvideo tms.</p>	<p>koulu</p>
<p><i>Sanataide</i></p>	<p>Kansanrunous: kansanrunojen kirjoittaminen riimittämällä. Materiaalia Rakastettu Rautalampi – äidinkielen opetusmateriaalista</p>	<p>koulu</p>
<p><i>Sanataide</i></p>	<p>Rautalammin runoilijat - lainattava sana-arkku ja tutustuminen museossa ja kirjastossa paikkakunnan runoilijoihin ja runouteen muinaisrunoista nykypäivään (2024 lähtien)</p>	<p>Rautalammin museo www.rautalamminmuseo.fi</p>
<p><i>Kotiseutukasvatus</i></p>	<p>Kulttuurikävely kirkonkylän kiinnostavissa paikoissa mm.</p>	<p>koulu ja Rautalammin museon ystävät ry. rautalamminmuseon.ystavat@pp.netsor.fi</p>

	paikannimien historiaa. Kulttuurikävely on mahdollista toteuttaa myös virtuaalisesti http://kulttuuripolku.rautalamminmus.eo.fi/	
<i>Kotiseutukasvatus</i>	Rautalampilainen pitoateria 1800-luvulta ns. rokkalukkareineen esim. koulun päättymisen kunniaksi, sis. juhla-perinnettä ja tapakasvatusta. Tausta-aineistona "Nyt on syöty, millonhan lie maksettu – Rautalammin perinteinen ruokatalous 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa".	Opettaja

2.3 Kerkonjoen koulu

Koko koulu ja esikoulu		
<i>Kuvataide kädentaidot</i>	Eskarilaisten kevätnäyttely avajaisineen joka vuosi toukokuussa kirjastossa.	Esikoulu + kulttuuritoimi
<i>Teatteritaide</i>	Käynti teatterissa kerran vuodessa.	
<i>Sanataide</i>	Käynnit Kerkonkosken sivukirjastossa.	
<i>Elokuva</i>	Käynti elokuvissa mahdollisuuksien mukaan.	www.kinorio.fi , www.koulukino.fi
<i>Kollaasitaide, kädentaidot</i>	Anna WildRosen näyttelyihin tutustuminen + työpaja hänen kotonaan.	http://annawildrose.nettisivu.org/
<i>Kotiseutukasvatus</i>	Osallistutaan lähiympäristöön ja yhdistysten järjestämiin tapahtumiin, esim. Kerkonkosken Ketterä, hirviseurat jne.	http://kerkonkoskenkettera.blogspot.fi/ http://nurkantakana.fi
<i>Mediakasvatus</i>	Osallistuminen Paikallislehti Sisä-Savon "Meidän koulu"-sivujen toteuttamiseen lehden tekemän vuorosysteemin mukaan.	Paikallislehti Sisä-Savo ja opettajat http://www.sisa-savolehti.fi/ , _paatoimittaja@sisa-savolehti.fi
1.lk		

Kulttuuriperintö	Mikä on museo? –käynti Rautalammin museossa	Rautalammin museo www.rautalamminmuseo.fi
5.-6. lk		
Kulttuuriperintö	Rautalammin museoon tutustuminen joka toinen vuosi - valmiina esihistorian opetuspaketti Rautalammin näkökulmasta	Rautalammin museo
Kulttuuriperintö	Metsäsuomalaisuus –teema ”Kaukaiset Kaskimaat” –julkaisua hyödyntäen joka toinen vuosi	koulu
Sanataide	Käynti Rautalammin kirjastossa kirjaston käytön opetuksessa joka toinen vuosi	Rautalammin kirjasto
Kulttuuriperintö	Sota-aika lasten silmin	Opettaja voi kysyä Raimo Jalkasta pitämään kokoamaansa oppituntia aiheesta raimo.jalkanen@gmail.com , puh. 040 5585208

2.4 Eri luokille soveltuvaa Matti Lohen ja Kerkonjoen kouluilla

Kuvataide Kädentaidot Valokuva Kulttuuriperintö	Vaihtuviin näyttelyihin tutustuminen Rautalammin kirjastossa ja museossa.	https://rautalamminmuseo.fi/ https://www.rautalammi.fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/kulttuuripalvelut/nayttelytoiminta/
Näyttämötaide	Suonenjokelaisen Teatteri Lumon esitykset tai muu nuorten teatteri esim. Ahaa- tai Minimi-teatteri. Sovitaan vuosittain. http://www.ahaateatteri.com/ http://www.minimi.fi/	koulu + kulttuuri- ja vapaa-aikatoimi
Näyttämötaide	Koko koulun voimin toteutettava näytelmä, jossa lavastusta ja puvustusta voisi toteuttaa käsitöissä, musiikin musiikissa jne. • osa harjoituksista kansalaisopiston tunteina	koulu + kansalaisopisto

	<ul style="list-style-type: none"> • Kerkonjoen koulu mukana, harjoittelevat osia toteutuksesta 	
<i>Kuvataide</i>	Taidepolkumateriaali Rautalammin museon sivuilla perehdyttää paikallisiin taiteilijoihin, sis. myös tehtäviä ja kuunneltavaa materiaalia	Rautalammin museo http://taidekokoelma.rautalamminmuseo.fi/
<i>Kuvataide</i>	Lions Club- Rauhanjulistikilpailu vuosittain 11-13 vuotiaille. Kilpailu järjestetään joka syksy. Matti Lohen koulun vastuuklubina on LC-Rautalampi ja Kerkonjoen koulun vastuuklubina on LC-Rautalampi/Malvi	https://e-clubhouse.org/sites/rautalampi/ https://e-clubhouse.org/sites/rautalampi_malvi/
<i>Näyttämötaide</i>	Lukion Satulateatterin näytelmä vuosittain	Rautalammin lukio
<i>Kotiseutukasvatus</i>	Etelä-Konneveden kansallispuiston opastusmateriaali. Opastusmateriaali sisältää tietoa mm. Etelä-Konneveden Kansallispuiston alueen nimistöä, muinaisuskontoihin liittyvää materiaalia mm. karsikoista, tietoa Struven ketjusta (Kilpimäki) jne. http://tarinakartta.rautalamminmuseo.fi/	www.rautalamminmuseo.fi,
<i>Kotiseutukasvatus</i>	Törmälä kuvin: Raimo Jalkanen voi pitää tunnin Törmälän historiasta. Tunti valmisteltu alakoululle pidettäväksi.	raimo.jalkanen@gmail.com , puh. 040 5585208
<i>Kansainvälisyys</i>	Esimerkiksi ulkosuomalaiset tai metsäsuomalaiset kertovat elämästään tai pakolaiset omasta kotiseudustaan.	
<i>Kädentaidot</i>	Työpajapäivä paikallisten taiteilijoiden työhuoneilla	Huom! Maksullinen ohjelma, ks. alueen taiteilijoita alempana tässä suunnitelmassa

Kotiseutukasvatus	Rautalammin historian läpikäyminen esim. eri oppiaineissa työpajakokonaisuutena tai esim. kouluvierailijan pitämänä yksittäisenä oppituntina.	Yhteistyökumppaniksi /vieraaksi voi pyytää esim. Rautalammin Historiallinen Yhdistys ry:tä, Rautalammin museon tai muiden kotiseutuyhdistysten väkeä.
Eri kulttuurit, kansainvälisyys ja kotiseutukasvatus	Unescon maailmanperintökohteet ja Suomen seitsemän maailmanperintökohdetta. Yksi Suomen kohteista on Struven ketju, joka kulkee Rautalammin Kilpimäen kautta. http://whc.unesco.org/ http://www.maanmittauslaitos.fi/toiminta/organisaatio/historia/struven-ketju	Esim. virtuaalinen retki tai esitelmät Unescon eri maailmanperintökohteisiin liittyen esim. maantiedon tai historian opetukseen eri luokilla tai kummikoulu joltain maailmanperintöpaikkakunnalta esim. eTwinning-järjestelmän kautta.
Kotiseutukasvatus	Perinneleivonnaisten, esim. ryynirieska tai karjalanpiirakka tms. tekeminen. Toteutustapana esim. työpaja ”piirakkapaja”.	Koulu. Yhteistyökumppaneiksi voi pyytää Rautalammin Marttoja https://www.rautalampi.fi/yhdistykset/rautalammin-martat-ry/ tai Rautalammin Karjala-seuraa https://www.rautalampi.fi/yhdistykset/rautalammin-karjala-seura-ry/
Kotiseutukasvatus	Vierailu naapurikuntiin resurssien salliessa esim. Tervo vallihautoineen, Vesannon torpparimuseo, Iisveden Kolikkoinmäen työläiskotimuseo, Riuttalan talonpoikaismuseo http://riuttala.fi/ .	
Kotiseutu- ja ympäristökasvatus	Luontoretki Rastunsuon lintujärvelle. Sisä-Savon luonnonystävät ry. on sitoutunut opastuksen järjestämiseen tarvittaessa koululuokille. http://www.sll.fi/pohjois-savo/sisa-savo/luontokohteet/rastunsuon-lintujarvi-rautalammilla	Bussilla pääsee lintutornin tien liittymään, josta on pari sataa metriä kävelyä tornille. Lintutornin tien kuivattua, tornin juurelle asti pääsee pikkubussilla. Järven ympäri kulkee polku, kiertäminen oppaan kanssa kestää 30-60 min. https://www.sll.fi/sisa-savo/

Kotiseutu- ja ympäristökasvatus	Rautalammin historiallinen yhdistys on valmis järjestämään joka toinen vuosi kotiseuturetken. Yhteydenpito hyvissä ajoin.	Rautalammin historiallinen yhdistys: Iiris Sorri: 050 3519119 sorri.iiris@gmail.com https://kotiseudut.fi/rautalamminhistoriallinenyhdistys
Musiikki	Rautalammin rock-muusikoita voi pyytää avuksi järjestämään esimerkiksi ulkoilmakonsertin koululaisille.	Rautalammin Rock-Muusikot: Anttu Röntynen antturontynen@gmail.com

3 Erityisesti opettajille

- Opettajille mahdollisuus Rautalammin kulttuurimaisemakierrokseen linja-autolla muutaman vuoden välein (esim. ½ veso-päivä, vaihdellen esim. Etelä- ja Pohjois-Rautalampi). Linja-auto koulun varoin, kotiseutuyhdistykset (Sisä-Savon perinneyhdistys ry. muiden kotiseutuyhdistysten kanssa yhteistyössä) hoitavat oppaat.

Materiaalia ja muuta huomioitavaa opettajille:

- Rakastettu Rautalampi – Äidinkielen opetusmateriaalia. Kooste rautalampilaisten kirjoittajien kaunokirjallisesta tuotannosta. 1991.
- Kaukaiset kaskimaat. Vaajasalmen koulun 5.-6. luokka, 1991. Tarina Matti Pekanpoika Hyvöisen ja hänen perheensä elämänvaiheista.
- Toini Inkeri Kaukonen: Nyt on syöty, millonhan lie maksettu – Rautalammin perinteinen ruokatalous 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa, 2006.
- Rautalammin Auton ja Suurosen Taksin edullisemmat päivähinnat kuljetuksiin klo 8.30-12.30.

4 Taiteilijayhteistyö

Rautalammin koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa tehtävästä yhteistyöstä kiinnostuneita alueen taiteilijoita (maksullista)

Milja Markkanen: suonenjokelainen musiikkipedagogi. Toimii laulunopettajana Sisä-Savon kansalaisopistossa sekä Kuopion konservatorion Suonenjoen toimipisteessä sekä myös freelancerina ja esiintyvänä taiteilijana. Työskentelee myös hengitysvallmentajana, psyykkisenä valmentajana ja luonnontuoteneuvojana. Milja on täydentänyt taitojaan opiskelemalla lisäksi mm. draamakasvatusta ja musiikkiterapiaa.

Mahdollisuus erilaisten ryhmien ohjaamiseen muutaman tunnin kurseista pidempiin kokonaisuuksiin. Musiikkityylit voivat vaihdella klassisesta rytmimusiikkiin. Vahvuutena opettajana kannustavan ja rennon ilmapiirin luominen. Yhdistää helposti koulutukseen myös muiden (luovien) alojen toimintatapoja, kuten luontoa ja psyykkisten elementtien harjoittamista. Äänenkäytön koulutus ja/tai hengitysvalmennus sopii myös hyvin työhyvinvointikoulutukseksi tai osaksi virkistäytymispäivää.

Yhteystiedot: milja@markkaset.com, puh. 050 543 3804

Pirkko Toiviainen (Anna WildRose): rautalampilainen kuvataiteilija ja lastentarhanopettaja. Kollaasiteknikalla toteuttavia kierrätystyöpajoja eri-ikäisille. Eri-ikäiset voivat olla myös samassa työpajassa. Mahdollista esim. kuvaamataitoluokassa tai noin 10 hengen ryhmällä kotona Kerkonkoskella. Kotona materiaali-/ osallistumismaksu on 30€/hlö (lapset: 15€/hlö). Kouluvierailuissa normaali opettajan tuntipalkka ja materiaalikulut käytettyjen materiaalien mukaan.

Yhteystiedot: annawildrose@gmail.com, puh. 040 505 6176

<http://annawildrose.nettisivu.org/>

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100063221710367>,

<https://www.instagram.com/annawildrose/>

Oili Marski, rautalampilainen taidemaalari. Mahdollisia työpajat eri teemoihin liittyen niin koulussa kuin työhuoneellakin. Myös vierailut galleriassa Korholan Kartanossa mahdollisia. Opettanut kuvataidetta Suonenjoen ja Rautalammin yläasteella ja lukiossa sekä Sisä-Savon kansalaisopistossa. Ars Libera – Kuopion kuvataiteilijat ry:n jäsen. Tutustunut Italiassa Reggio Emilia -pedagogiikkaan lasten taidekasvatuksessa. Reggio Emilia -pedagogiikkaan perehdyttäminen sopisi esimerkiksi alakoulun opettajien ja varhaiskasvatuksen opettajien täydennyskoulutukseksi (puoli päivää tai koko päivä).

Yhteystiedot: info@korholankartano.fi, puh. 050 5258109,

www.korholankartano.fi

<https://arslibera.com/taiteilija/marski-oili>

Eeva Mölkänen, iisvesiläinen luova taideohjaaja ja -tekijä. Koulutukselta yhteisöpedagogi AMK, kuvataiteilija, ratkaisukeskeisten taideterapeuttisten työmenetelmien ohjaaja ja lähihoitaja. Työskentelee osa-aikaisena soveltavan taiteen ammattilaisena sote-alalla, jossa toiminut vuodesta 2017 lähtien. Ohjaa Sylva ry:ssä yksilö- sekä ryhmäkuvataidetoimintaa syöpää sairastaville lapsille, nuorille, nuorille aikuisille ja heidän läheisilleen Kuopion yliopistollisen sairaalan lasten veri- ja syöpätauti osastolla ja verkossa valtakunnallisesti.

Kuvataiteilijana osallistunut useisiin yhteisnäyttelyihin vuodesta 2008 lähtien. Hän on tehnyt niin tilaustöitä kuin näyttelyteoksia sekä julkisia maalauksia. Julkista taidetta on esillä Kuopion yliopistollisen sairaalan lasten neurologian yksikön A1- käytävällä. Lapsi- ja liikunta-aiheisten seinämaalauksien kokonaisuus pitää sisällään 18 seinämaalauksua. Työskennellyt projektitaiteilijana Leader-rahoitteisessa kulttuurialan kehittämishankkeessa vuosina 2015–2018 (Kulttuuri kylässä). Sisä-Savon- ja Kuopion kansalaisopistoissa

taideohjaajana vuosina 2016–2017 Suonenjoella ja Kuopiossa. Osa-aikaisena taidekerhojen ohjaajana eri kouluilla Suonenjoen kaupungilla vuosina 2015–2019. Suonenjoen Taideseura ry: n hallituksen jäsenenä vuosina 2011–2017 ja puheenjohtaja vuodesta 2017 à lähtien.

Yhteystiedot: eeva.molkanen@gmail.com, www.Eepu.fi, puh. 040 7509 401

Kaisa Naukkarinen on monialainen taiteilija ja kirjoittaja, jonka aiheina ovat erityisesti luonto ja kansanperinne. Kaisalta voi pyytää oppituntia/työpajakokonaisuutta esimerkiksi kalevalamittaisesta kansanrunoudesta. Työpajassa otetaan kansanrunoutta haltuun oman ilmaisun kautta mm. kirjoittaen tai valokuvaten. Myös henkilökunnalle tarkoitetut työpajat/tuokiot ovat mahdollisia (aiheina esim. Rautalampi ja Kalevala, miten kirjoitan kalevalamittaa, kansanperinteen lorut ja loitsut, miten kansanrunous/kansanperinne voi inspiroida luovaan toimintaan).

Yhteystiedot: kaisanau@gmail.com

Katja Kokko muutti muutama vuosi sitten Rautalamille keskittyäkseen maalaukseen galleriassaan Latsinmäen kupeessa. Hän on valmistunut kuvataiteilijaksi Satakunnan ammattikorkeakoulusta vuonna 2013.

”Taidetta olen tehnyt aktiivisesti parin viime vuoden ajan. Yhdistelen taiteessani maalaustaiteen ja pintakäsittelyn tekniikoita. Taiteessa minua kiehtoo ihmisen tunteet, seksuaalisuus ja omakuva”.

Debyyttinäyttelyni INTIMATE ART nähtiin Rautalammin kirjaston galleriassa joulukuussa 2021.

”Taide merkitsee minulle absoluuttista vapautta ilmaista itseä ja sisäistä maailmaa. Se on myöskin keino rakentaa yhteyksiä ja ymmärrystä erilaisten ihmisten välille. Taiteellinen työni on hyvin ekspressiivistä ihmislunnon tutkimista. Korkeakouluaikoina opettajat vertasivat minua Touko Laaksoseen.

Katja Kokko on pitänyt erilaisia taidekursseja öljyvärimaalauksesta kroki-piirtämiseen.

https://www.instagram.com/katjakokko_visualartist/?hl=fi

Yhteys: kokkoraw@gmail.com, puh. 045 1585905

5 Yhteistyö Sisä-Savon Kansalaisopiston kanssa

p. 040 514 5321. www.suonenjoki.fi/vapaa-aika/sisa-savon-kansalaisopisto/,
kansalaisopisto@suonenjoki.fi

esim. näytelmien tai musikaalien toteuttamiseksi. Produktiot vievät paljon tunteja (eivätkä siksi kovin usein mahdollisia), mutta kansalaisopiston kannalta silti kannatettavia. Koulun omilla oppitunneilla toteutetun musiikin lisäksi erillisinä kansalaisopiston kursseina (joissa oppilaat maksavat kurssimaksut) mahdollisia toteuttaa esim. produktion musiikki, teatteriosuus ja tanssikoreografia.

6 Yhteistyö Sisä-Savon Sävelet ry: n kanssa

Sisä-Savon Sävelet ry. edistää taiteiden harrastamista sekä kokoaa alan ammattilaiset ja harrastajat yhteiseen toimintaan. Yhdistys järjestää mm. erilaisia konsertteja ja muita musiikkitilaisuuksia, koulutuksia ja kursseja.

Yhteys: p.040 5776516, Sisasavonsavelet@gmail.com

<https://holvi.com/shop/sisasavonsavelet>

7 Yhteistyö Kuopion konservatorion kanssa (Suonenjoen musiikkiopisto)

Kuopion konservatorion Suonenjoen toimipisteen opetustarjontaan sisältyy

- musiikin varhaisiän opintoja (musiikkileikkikoulu ja musiikin valmentava opetus)
- musiikin perusopintoja ja musiikin syventäviä opintoja klassisessa musiikissa

Suonenjoella musiikin perusopinnoissa ja syventävissä opinnoissa omaksi soittimeksi voi valita pianon, viulun, sellon, huilun, kitaran ja laulun (klassinen). Muiden soittimien opetusta järjestetään Suonenjoella mahdollisuuksien mukaan.

Musiikkiopisto ja musiikkileikkikoulu toimivat yrityspuisto Futurian tiloissa.

Mirkka Hentilä, mirkka.hentila@kuopionkonservatorio.fi; 045 1360 206.

8 LAINATTAVAA JA VERKKOMATERIAALIA

8.1 Arkkitehtuuri- ja ympäristökulttuurikoulu LASTUn materiaalit (Lapinlahti), www.lastu.fi, lastu@lastu.fi,

Talon rakennuksen perusteet Kalvosarja esittelee arkkitehtuurin peruskäsitteitä. Tutki kuvia ja mieti, miten eri teemat ja arkkitehtuurin ilmiöt näkyvät omassa ympäristössäsi. Löydätkö jotain uutta, tai huomaatko jotain vanhaa tuttua uudestaan? Miltä sinun ympäristösi näyttää ja tuntuu? Materiaalit voi ladata itselleen.

Halosta päähän

Halosta päähän - verkkotyökirja on tarkoitettu vinkiksi ja oppaaksi kulttuuriperinnön parissa eri ikäisten lasten kanssa seikkaileville opettajille ja ohjaajille. Työkirjaa voi käyttää esimerkiksi museokäyntiä täydentävänä materiaalina tai aivan itsenäisesti koulutyössä. Minna Kettusen Halos-tarinat ja Taitele ite - ohjeet sopivat myös lasten itse luettavaksi ja tutkittavaksi. Materiaalin löydät Lapinlahden taidemuseon sivuilta

Kosketa taidetta -kiertonäyttely

Mitä pronssiveistos painaa, miltä tuntuu maalauksen pinta, miten grafiikkalaattaa raaputetaan? Näihin kysymyksiin voi saada vastauksen Kosketa taidetta -näyttelyssä. Näyttelyn teokset ovat katseltavia, mutta

myös suurimmaksi osaksi kosketeltavia. Näyttely esittelee taidemaalauksen, kuvanveiston ja grafiikan menetelmiä sekä työvälineitä. Lisäksi kustakin menetelmästä on esillä esimerkkiteoksia. Jokaiseen menetelmään liittyy myös mahdollisuus koskettaa: maalauksen pinta, pronssiveistoksen paino ja grafiikanlaatan ominaisuudet tulevat konkreettisesti ilmi pienemmällekin näyttelykävijälle.

Näyttelyyn on tilattu teoksia taidemaalari Seppo Kääriäiseltä, kuvanveistäjä Kirsi Siposelta sekä graafikko Marja-Liisa Tikkaselta. Näyttely on pakattu kolmeen laatikkoon, jotka mahtuvat henkilöautoon. Laatikoiden sisällöstä voi kukin koulu ripustaa omanlaisensa kokonaisuuden.

8.2 Pohjois-Savon kulttuuripolku

Kulttuuripolku tarjoaa kolme teemaa oman kotikunnan kulttuuriympäristöjen tutkimiseen ja hahmottamiseen. Matkaa taitetaan tila-, aika-, aine- ja elämystehtävien parissa. Kulttuuriopetuksen vinkkimateriaali on räätälöity joka kuntaan sopivaksi ja helppokäyttöiseksi. Materiaalit ladataan Lastun sivuilta.

Ympäristöpolulla tapaat talojulkiksia, erilaisia ympäristöjä ja taloperheitä; saat elämyksiä verstaissa ja hypäät rakennustutkijan saappaisiin. . <http://www.lastu.fi/laku/pdf/ympolku.pdf>

Kirjastopolulla otat omaksi kirjaston sekä kirjastoauton; saat elämyksiä ja taustatietoa kirjastoverstaissa. <http://www.lastu.fi/laku/pdf/kirjastopolku.pdf>

Museopolulla sukellat museoaarteisiin kaupungin-, kotiseutu- tai erikoismuseoissa, etsit taustatietoja ja saat elämyksiä museoverstaissa. <http://www.lastu.fi/laku/pdf/museopolku.pdf>

Musiikkipolulla hypäät nuottiviivastolle ja otat askelia sävelten maailmassa myös muiden taiteenlajien avulla. Musiikkipolun materiaalit on koontanut Susanna Laukkanen. <http://www.lastu.fi/laku/pdf/musiikkipolku.pdf>

8.3 Kuopion museon lainattavat materiaalit

<https://kuopionseina.fi/lainaamo>

Lainaamosta löytyy kuopiolaisten kulttuuritoimijoiden materiaaleja ja toimintapaketteja, joita voi lainata koululle, päiväkodille, nuorisotalolle, hoivalaitokseen tai vaikka kerhoon!

<https://kuopionmuseot.fi/verkkosisaltoa/>

Kuopion kaupungin museoiden verkkotarjontaan voit tutustua kootusti tällä sivulla. Valikoimista löytyy esimerkiksi näyttelyitä, työpajoja, mobiilipelejä sekä ajankohtaisiin aiheisiin keskittyviä some-tilejä.

Esimerkkejä lainattavasta materiaalista:

Junamatka Savosta Helsinkiin Seniorit, palvelutalot, oppilaitokset. Muistelulaukun kosketeltavien esineiden ja 1950- ja 1960-lukujen lehtijuttujen avulla tutustutaan Mirjan ja Veikon kesälomareissuun. Laukku sisältää myös musiikkia, Markus-sedän tarinoita ja äänityksen presidentinvaaleista vuodelta 1956.

Vipinää ja virikettä Pohjois-Savon esihistoriaan –opetuspaketti 5 lk – 6 lk, AK Opetuspaketti sisältää esihistoriallisen ihmisen selviytymislaukun, arkeologin työtä esittelevän DVD:n Indiana Jouko, arkeologisen kaivauksen maakerrostumalaukun sekä arkeologin työvälineitä omatoimisia kaivauksia varten.

8.4 Kuopion taidemuseon lainattavat materiaalit

<https://kuopiontaidemuseo.fi/videot/>

Kuopion taidemuseo tuottaa videoita alueen kuvataiteilijoihin ja näyttelyihin liittyen. Tältä sivulta löydät suositun Kuvataiteilija-sarjan videoita, sekä videoita julkisiin taideteoksiin liittyen. Taidemuseon omaan videotuotantoon voit tutustua laajemmin [Youtube-kanavan kautta](#). Kuopion taidemuseon videoita taidevartteja löydät runsaasti **[Kantti.net –sivuilta](#)**.

<https://kuopiontaidemuseo.fi/verkkojulkaisut/>

Verkkonäyttelyssä voi tutustua mm:

Pyhimyksiä ja paholaisia – Pohjoissavolaista kirkkotaidetta.

Ferdinand von Wright – Luonnon sylissä

8.5 Rautalammin museon nettisivut

www.rautalamminmuseo.fi

Sivuilla muun muassa Taidepolku, jossa voi tutustua esimerkiksi pohjoissavolaisiin taiteilijoihin, heidän elämäntarinoihinsa ja taiteeseen sekä Kulttuuripolku, joka tutustuttaa Rautalammin kirkonkylän mielenkiintoisiin paikkoihin ja historiaan.

8.6 Netin materiaalipankit

www.kulttuurinvuosikello.fi

Voit hakea materiaalia kuukausittain tai teemoittain tai tehdä oman vuosikellosi.

www.lastenkulttuuri.fi

Eri taiteenalojen maksuttomia menetelmäoppaita, lastenkulttuurin kulttuuripankki ym.

<http://nurkantakana.fi>

Sivuilla esitellään joukko innostavia malleja, jotka kehittävät 6-15 –vuotiaiden suhdetta omaan lähiympäristöön ja vahvistavat kulttuurin lukutaitoa.

9 Rautalammin seurakunnat

Mahdollista sopia kirkkojen sekä hautausmaan -esittely näiden lisäksi myös kappelin ja kirkkourkujen esittely. Näihin kysely seurakunnalle etukäteen milloin ja mille luokalle

Luterilainen seurakunta toteuttaa joka toinen vuosi pääsiäiskuvaelman ja kerran vuodessa nukketatterin. Kohderyhmänä on varhaiskasvatus ja koulu.

Rautalammin evankelis-luterilainen seurakunta, puh. 0201 556160

Kuopion ortodoksinen seurakunta Rautalammillä, Pyhän Nikolaoksen kirkko.

Isännöitsijä Pirjo Laitinen, puh. 040 732 4296

10 Lähialueen museot

Konneveden kotiseutumuseo

Tarjolla AR-virtuaalikierrros museon pihapiirissä.

<https://peda.net/konnevesi/kotiseutuyhdistys/kotiseutumuseo>

<https://konnevesi.fi/vapaa-aika-ja-kulttuuri/kotiseutumuseo/>

Vesannon torpparimuseo

<https://sisa-savonperinne.fi/vesannon-torpparimuseo/>

Suonenjoen kotiseutumuseo

<https://sisa-savonperinne.fi/suonenjoen-kotiseutumuseo/>

Riuttalan talonpoikaimuseo

<https://riuttala.fi/>